

estructures i esquemes pretesament universals, sinó que s'encarrega, a més, d'analitzar i explicar les concretes organitzacions del sentit que es produeixen en contextos històrics determinats. Això vol dir, apostar pel desenvolupament d'una possible sòcio-semiòtica la constitució de la qual, sembla, absolutament desitjable.

SEMINARI SOBRE «ANÀLISI DEL LLENGUATGE POLÍTIC DEL FRANQUISME»

Lluís Bassets

Aquest seminari ha estat realitzat com a perllongació del curs de semiòtica de la comunicació de masses que imparteix Lluís Bassets. Han participat en els treballs del seminari els següents alumnes: Anabel Abril, Gabriel Colomé, Maria del Mar Garayoa, Olga Huguet, Andrea Pascual, Jordi Pons, Maria Josep Recoder i Maria Angela Rovira.

Des del punt de vista teòric han estat abordats dues grans àrees temàtiques, prèvies al treball pràctic d'anàlisi, que ha estat el cos central del seminari. En primer lloc, una panoràmica i discussió sobre les principals aproximacions metodològiques a l'anàlisi de textos, des dels mètodes sociològics i la semàntica quantitativa, fins als mètodes qualitatiu emprats per la semiòtica, passant per la rediscussió dels esquemes clàssics de la retòrica. En segon lloc, una caracterització del llenguatge i del discurs polític totalitari.

L'objecte d'anàlisi que es plantejava, i que condicionava lògicament els mateixos pressu-

pòsits teòrics del seminari, eren els discursos polítics del franquisme, entesos en un sentit ampli, en què serien inclosos certs tipus de discurs religiós. Així, foren estudiats els següents textos: la carta col·lectiva dels bisbes espanyols durant la guerra civil; el llibre d'Escrivà de Balaguer «Camino»; els editorials de «La Vanguardia Española» dels dies 27 de gener de 1939 i del 21 de novembre de 1975; el discurs del president del Govern espanyol Arias Navarro del 12 de febrer de 1974; la declaració política del president de la Hermandad de Combatientes, José Antonio Girón de Velasco, del 28 d'abril de 1974; i el testament polític del general Franco.

El conjunt de les anàlisis, a més de comprovar certs nivells d'eficàcia en la metodologia emprada, constata, fonamentalment dues qüestions: 1. — la possibilitat efectiva de caracteritzar discursivament el règim franquista, tant pel que fa a un cert lèxic com a uns determinades estructures discursives; 2. — l'existència d'un encreuament de llenguatges entre l'àmbit de la política i l'àmbit de la religió, fet que potser —caldría proseguir la recerca— és característica del feixisme espanyol respecte als altres feixismes.

ELS PERSONATGES DEL DISCURS, D'OSWALD DUCROT

Lluís Bassets

Un acte comunicatiu, una enunciació, pot ésser entesa teatralment, és a dir, com un text viu on parlen i són representats diversos «personatges» que, conseqüentment, actuen cada un amb la seva veu, en allò que podria anomenar-se

«polifonia» del discurs. Aquest podria ésser el resum del seminari dictat per Oswald Ducrot, cap d'estudis de l'École des Hautes Études de Paris, a la facultat de Ciències de la Informació els dies 28 i 29 de maig de 1980.

Ducrot parteix de la distinció entre «frase» com a entitat gramatical, el valor semàntic de la qual és la seva «significació», i «enunciat», com a entitat individual irrepetible, el valor semàntic de la qual és el seu «sentit». Això li permet d'enunciar la hipòtesi de treball no demostrada que «el sentit d'un enunciat és anàleg a la descripció de la seva enunciació» (fet històric, esdeveniment de producció d'un enunciat). O amb altres paraules: «un enunciat diu» (dir en el sentit segon de mostrar, testificar, fer saber) «en què consisteix la seva enunciació».

A continuació ja pot introduir els diferents «personatges» del discurs:

nivell	empíric	enunciació	actes de llenguatge
	«subjecte parlant» (autor empíric de l'enunciació)	«locutor» (personatge que l'enunciat presenta com a autor de l'enunciat)	«enunciador» (responsable de l'acte il·locutori)
	«auditor» (receptor empíric)	«al·locutor» (aquell a qui adreça el discurs dins l'enunciat)	«destinador» (objecte de l'acte il·locutori)

En l'esquema de Ducrot no es consideren, dins dels diferents actes del llenguatge, sinó els actes il·locutoris. I com a perllongació de la hipòtesi anterior, se n'introdueix una de nova: «tot enunciat descriu la seva enunciació com a acompliment d'actes de llenguatge», entenent que «en un mateix enunciat es poden acomplir diferents actes il·locutoris». Aquesta situació, que descriu el mateix enunciat, és el que Ducrot anomena «polifonia» del discurs.

Els exemples analitzats, extrets en bona part de peces teatrals, anaven dirigits a verificar les hipòtesis de treball —l'enunciat «parla» sobre l'enunciació en tant que els tipus d'actes de llenguatge que aconsegueix—, en el sentit de revelar aquesta pluralitat de veus localitzables en tot discurs. Així en la «ironia» es fa parlar algú diferent del «locutor», un «enunciador» que diu coses absurdes o contràries a la realitat, i que es fa identificar amb el «locutor»; o també es fa parlar un «enunciador» que no és ningú més que el mateix «locutor» en una situació diferent i contradictòria. Es veu també en tots els «enunciats negatius», on hi ha dos actes acomplerts; una enunciació i un refús de l'assertió. Un titular de «Le Monde» expressa molt bé aquesta polifonia de la negació: «De Gaulle n'a jamais dit non au comte de Paris. Il s'agit «là» d'une rumeur sans fondement», car el «là» anafòric es referix precisament a una assertió pressuposada en la negació.